

МЗДПРУ (2021). Про затвердження переліків видів рослин та грибів, що заносяться до Червоної книги України (рослинний світ), та видів рослин та грибів, що виключені з Червоної книги України (рослинний світ), Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України № 111. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0370-21#Text>

МЗДПРУ (2021а). Про затвердження переліків видів тварин, що заносяться до Червоної книги України (тваринний світ), та видів тварин, що виключені з Червоної книги України (тваринний світ), Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України № 29. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-21#Text>

Сплодитель, А., & Голубцов, О. (2023). *Забруднення земель внаслідок агресії росії проти України*. ЕПЛ.

Підготовка майбутніх вчителів до природоохоронної діяльності з учнями початкової школи

Вікторія Коваль, Оксана Кисла

*Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка,
Чернігів, Україна, kovalchernigov@gmail.com, Oshagro@ukr.net*

Ключові слова: природоохоронна діяльність, вчитель, екологічна компетентність, учні, початкова школа

Екологічна освіта сьогодні зазнає суттєвих змін і не тільки у зв'язку з необхідністю формування у майбутнього покоління низки загальнокультурних компетенцій, серед яких є екологічна, але і тому, що оволодіння елементарними екологічними поняттями, розуміння загальних основ природоохоронної діяльності є складовою сучасної дійсності. Сучасна молодь в теперішній час починає розуміти, яка крихка природна рівновага і як легко її порушити. Бути екологічно свідомим стає не тільки модно, від цього залежить майбутнє життя людини, її майбутня професійна успішність і соціальний статус. У становленні екологічно свідомої особистості важливу роль відіграє школа та особистість вчителя. Тому формування екологічної компетентності майбутнього вчителя та його методична підготовка до природоохоронної діяльності з дітьми є важливою складовою професійної підготовки.

Метою статті є розкриття особливостей підготовки майбутніх вчителів до природоохоронної діяльності з учнями початкової школи.

Екологічній освіті присвятили свої дослідження українські вчені: В.Ільченко, О. Плахотнік, Н. Пустовіт, А. Степанюк та ін. Значний внесок у дослідження екологічної компетентності представлено у працях таких науковців, як: Н. Олійник, Н. Баюрко, Ю. Шапран. Формуванню готовності вчителів до природоохоронної діяльності приділили увагу Т. Байбара, В. Крисаченко, С. Люленко, В. Самілік, С. Совгіра, та ін.

У процесі дослідження використано теоретичний аналіз нормативної складової освітніх програм НУЧК імені Т.Г Шевченка для підготовки вчителя початкової школи ОС «бакалавр», «магістр», Державного стандарту початкової

освіти, типових освітніх програм НУШ І та НУШ ІІ, навчальної та методичної літератури щодо підготовки майбутніх вчителів до природоохоронної роботи з учнями; синтез та узагальнення для обґрунтування актуальності аналізованого питання, опису теоретичного підґрунтя дослідження, формулювання висновків; системний підхід до підготовки майбутніх вчителів.

Формування основ природоохоронної діяльності у майбутніх вчителів початкової школи у вищому навчальному закладі відбувається в процесі фахової підготовки. Базою для цього є навчальні предмети циклу загальної підготовки, такі як: «Основи природознавства та суспільствознавства», «Екологія», Навчальна практика (польова). Сформувати методичну компетентність щодо організації природоохоронної роботи з учнями сприяють предмети циклу професійної підготовки: «Дидактика», «Теорія і методика виховання», «Методика навчання природничої освітньої галузі». Розширення методичної підготовки допомагають різноманітні види практик. У майбутніх вчителів є можливість більш глибоко дізнатись про залучення молодших школярів до природоохоронної діяльності, обираючи дисципліни вільного вибору «Досліджуємо природу» та «Формування ключових компетентностей учнів початкової школи у наскрізній лінії «Екологічна безпека і сталий розвиток». Відповідно інтеграція знань з різних предметів (циклу загальної та професійної підготовки) поглиблює розуміння природоохоронної роботи.

У процесі вивчення предметів циклу загальної підготовки студенти знайомляться з основними причинами розвитку екологічної кризи, основами природокористування, стратегією сталого розвитку; дізнаються про взаємодію і взаємозалежність природи і суспільства, у них формуються світоглядні знання та екологічна компетентність, відбувається виховання почуття відповідальності за стан довкілля. На предметах циклу професійної підготовки майбутні педагоги набувають навичок формування екологічного світогляду молодших школярів; оволодівають технологіями та методами екологічного виховання учнів, навчаються використовувати знання з екології для організації роботи з молодшими школярами щодо охорони природи.

Одним із напрямків комплексного підходу до формування екологічної компетентності майбутніх вчителів та підготовки їх до природоохоронної діяльності з учнями початкової школи є залучення студентів до нетрадиційних форм роботи. Студенти під час практики самостійно організовують для дітей екологічні свята, ярмарки, змагання, екскурсії, екологічні акції, проєкти. В процесі такої діяльності майбутні педагоги поглиблюють свої екологічні знання, формують власну методичну траєкторію роботи з дітьми, формують власні цінності, на «основі цього вони набуватимуть навичок і досвіду компетентних рішень і дій» (Пустовіт, 2006). Студенти-волонтери разом з викладачами розробляють та проводять екологічні майстер-класи для дітей під час екологічних міських акцій: «Життя в стилі ЕКО»; «День Десни», «Наукові пікніки (Koval et al., 2023). Участь студентів у таких заходах здійснюється без будь-якого тиску. Така «діяльність розуміється не лише як практична природоохоронна, а й творча мислительна, духовна внутрішня робота з

самовдосконалення особистості, її вольові зусилля. Цінності надають сенсу будь-якій людській діяльності» (Пустовіт, 2006).

Отже, підготовка майбутнього вчителя до природоохоронної діяльності з дітьми початкової школи відбувається в процесі вивчення дисциплін циклу загальної та професійної підготовки. Важливого значення набуває власний досвід студента щодо набуття прийомів проведення природоохоронних заходів з дітьми, що дає можливість сформувати у майбутнього педагога ціннісні екологічні орієнтації та сприяє створенню власного методичного стилю.

Література

Koval, V., Kysla, O., & Miroshnyk, I. (2023). The ways of the future primary school teachers' ecological competence formation. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*, (1), 89–99. <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2023-1-12>

Пустовіт, Н. А. (2006). Принципи формування екологічної компетентності школярів. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки», 1 (43)*, 166–171.

Зміст навчальної польової практики як елементу підготовки бакалаврів з галузі знань Природничі науки (напрямок підготовки 014 Біологія та здоров'я людини)

Ержібет Козут, Аніта Сікура, Іштван Коложварі,

Іштван Гаднадь, Золтан Копор

*Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Берегове, Україна,
kohut.erzsebet@kmf.org.ua, szikura.anita@kmf.org.ua,
kolozsvari.istvan@kmf.org.ua, hadnagy.istvan@kmf.org.ua,
kopor.zoltan@kmf.org.ua*

Ключові слова: польова практика, фахівці-біологи, екскурсії, спостереження, дослідження

Практика студентів є невід'ємною частиною процесу підготовки фахівців з біології (Кваша В., Пилявський Б., Подобівський С., Барабаш О., 2005). Автори мали на меті надати інформацію щодо змісту польової практики студентів-біологів Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II.

Польова практика передбачає оволодіння студентами сучасними дослідницькими методами як у природних умовах, так і в лабораторії (Кваша та ін., 2005). Грунтова підготовка та проведення екскурсій викладачами, які проводять практику, дозволяє значно глибше й повніше вивчити різноманітність об'єктів і явищ природи, встановити зв'язки організмів між собою (включаючи людину) та умовами середовища.

Матеріали і методи. Описовий, спостереження, порівняння, аналіз, синтез, узагальнення, статистична обробка даних.

Результати. Щорічне проведення польових практик із студентами-біологами ЗУІ імені Ференца Ракоці II дозволяє відмітити формування в них стійкого інтересу до живої природи, набуття знань про види рослин і тварин, що потребують охорони, небайдужість до екологічних проблем нашого краю та